DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-1-101-36
УДК 81'373.45+81'286(477.86)

Личук С.В.[1]
Івано-Франківський національний медичний університет

ІНШОМОВНА ЛЕКСИКА В ПОКУТСЬКИХ ГОВІРКАХ (НА МАТЕРІАЛІ СІЛ СТЕЦЕВИ І СТЕЦІВКИ СНЯТИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ КОЛОМИЙСЬКОГО РАЙОНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Анотація. У статті висвітлено один із продуктивних способів поповнення фонду західноукраїнської діалектної термінології – запозичення. У публікації представлено частину зібраної діалектної лексики, котра активно вживається в мовному потоці жителів покутських говірок Стецеви і Стецівки та прилеглих територій, що належать до Снятинської об'єднаної територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області, Україна. Найбільше запозичень – з польської, німецької, російської мов, що зумовлено різними історичними, політичними, культурними умовами, в яких перебував регіон. Зафіксовано також запозичення з французької, англійської, латинської, угорської та інших мов. **Мета** статті – виявити та дослідити особливості чужомовних запозичень, продемонструвати новий фактичний матеріал, що поповнює національний лексис. **Методологія** розвідки передбачає використання таких загальнонаукових методів: системного, зіставлення, порівняльного, систематизації. **Наукова новизна** дослідження полягає в особливій увазі лексикографічному вивченню загальної лексики та науковому осмисленню досліджуваного сегмента діалектної лексики в окремому регіоні України. Тут відображено частину лексики, її особливості та результати дослідження з аналізом фактичного матеріалу. У досліджуваних говірках використовується лексика, яка властива мовленню мешканців Покуття та прилеглих територій, частково інших говорів. Говірки Стецеви і Стецівки не претендують на якісь особливі фонетичні, граматичні та інші особливості, які могли б бути відсутні в інших покутських говірках, хоча у них можна знайти й окремі незначні фонетичні, лексичні, граматичні, синтаксичні відмінності. **Висновки.** Діалектне мовлення є системно організоване на всіх мовних рівнях. Це цілісна комунікативна система, в якій своєрідно-говіркові мовні властивості органічно поєднані з загальнонародними, літературними як визначальними і кількісно найповніше виявленими.

Ключові слова: говірка, запозичення, діалектна лексика, полонізми, германізми.

Lychuk Svitlana
Ivano-Frankivsk National Medical University

FOREIGN-LANGUAGE VOCABULARY IN POKUT DIALECTS (ON THE MATERIAL OF THE VILLAGES STETSEVA AND STETSIVKA OF THE SNIATYN HROMADA OF KOLOMYIA RAION, IVANO-FRANKIVSK OBLAST)

Summary. The article highlights one of the productive ways to replenish the fund of Western Ukrainian dialect terminology – borrowing. The publication presents a part of the collected dialect vocabulary, which is actively used in the language flow of the inhabitants of Pokut dialects Stetseva and Stetsivka and adjacent territories belonging to the Sniatyn united territorial community of Kolomyia district of Ivano-Frankivsk region, Ukraine. Most borrowings – from Polish, German, Russian, due to different historical, political, cultural conditions in which the region was. Borrowings from French, English, Latin, Hungarian and other languages were also recorded. **The purpose** of the article is to identify and investigate the peculiarities of foreign borrowings, to demonstrate new factual material that complements the national lexicon. **The methodology** of intelligence involves the use of the following general scientific methods: system, comparison, comparative, systematization. **The scientific novelty** of the study lies in the special attention to the lexicographic study of general vocabulary and scientific understanding of the studied segment of dialect vocabulary in a particular region of Ukraine. It reflects part of the vocabulary, its features and research results with analysis of factual material. The studied dialects use the vocabulary that is characteristic of the speech of the inhabitants of Pokuttya and the surrounding areas, partly other dialects. The dialects of Stetseva and Stetsivka do not claim any special phonetic, grammatical and other features that might be absent in other Pokut dialects, although they can be found in some minor phonetic, lexical, grammatical, syntactic differences. **Conclusions.** Dialect speech is systematically organized at all language levels. It is a holistic communicative system in which the peculiar speech-language properties are organically combined with the national, literary as defining and quantitatively most fully expressed.

Keywords: dialect, borrowing, dialect vocabulary, Polonisms, Germanisms.

Постановка проблеми. Запозичення слів – один із продуктивних способів поповнення лексичного складу кожної мови. Запозиченню лексики сприяли історичні, політичні, культурні умови, у яких перебувало Покуття, а саме: впливи Польщі, Австро-Угорщини, Росії, Німеччини.

У лексичному складі говірок Стецеви і Стецівки, як зрештою, і в інших прикарпатських говірках, є багато слів, запозичених з інших мов: німецької, польської, а через них – і з інших європейських країн, угорської, французької, англійської тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різнобічне дослідження шляхів та історії поширення запозичень в українську мову знаходимо у працях мовознавців: П. Гриценка (Гриценко, 2014: 325–349), О. Гвоздяк (Гвоздяк, 2009: 42–44),

---

[1] ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4508-7368

© Личук С.В., 2022

М. Кочергана (Кочерган, 1997: 19–24), Я. Закревської (Закревська, 2000), М. Лесюка (Лесюк, 2008: 80), В. Лопушанського (Лопушанський, 2011), Т. Пиц (Пиц, 2013: 84–99), О. Прасол (Прасол, 2014: 42–49) та багато інших.

Мета статті – виявити та дослідити особливості чужомовних запозичень, продемонструвати новий фактичний матеріал, що поповнює національний лексис.

Виклад основного матеріалу. У досліджуваних говірках засвідчено явище субституції – заміна в запозичених словах чужого звука своїм. Загалом воно властиве українській літературній мові. Найрозповсюдженішим є факт заміни глухої губно-зубної фонеми [ф] у всіх словах. Під впливом літературної мови таке явище поширюється на мовлення стецівчан. Заступається ця фонема іншою у власних іменах: Степан, діалектні варіанти Штифа́н, Ште́фан, Ште́фко, Шті́фка, Штифу́нка; жіночий відповідних Степа́нія – Штефа́нія, Ште́фа, Ште́фка, Ште́фчик, Сте́фа, Штифани́ха; Йосип, діалектні варіанти Йо́сиф, Йо́сифко, Йосифу́ньо. Старше покоління вимовляє такі слова наступним чином: *фа́йний* 'гарний, красивий', *фа́йно* 'гарно, красиво, прекрасно, чудово', *файне́зно* 'дуже гарно, пречудово', *фа́на* 'прапор', *фасува́ти / росфасува́ти* 'розділяти, видаючи щось, виділяти за нормою', *ф'і́ра* 'віз, підвода', *ф'і́рман* 'їздовий', *ф'ірма́нити / поф'ірма́нити, в'ідф'ірма́нити* 'правити кіньми, працювати *фірманом* (*див.*)', *фе́ртик* 'кінець, досить', *фарну́ти* 'украсти', *фасу́л'і* 'квасоля', *фасул'е́нка* 'бадилля квасолі', *фист* 'дуже, сильно', *фам'і́л'ійа* 'дальша, далека родина', *фам'іл'йа́нт* 'родич', *фам'іл'йа́нтка* 'родичка', *фал'чи́виї̆* 'фальшивий', *файстриґува́ти / сфайстриґува́ти* 'наживлювати, пришивати нитками тимчасово', *фи́цкати / фи́цкнути* (про корову, коня) 'бити (задньою) ногою, викидати ноги, підстрибуючи', *фу́ц'кати / зафу́ц'кати* 'забруднювати (переважно про одяг)', *ф'і́ўкати / ф'і́ўкнути* 1. 'відвигукове, звуконаслідуване (< *фів*), свистати, посвистувати'. 2. (про корову, коня) 'бити (задньою) ногою, викидати ноги, підстрибуючи', *ф'і́фа* 'чванлива дівчина; кокетка', *ф'і́фак* 'самовпевнений хлопець', *фрайер* 'самовпевнений хлопець, задавака', *фрайе́рка* 'самовпевнена дівчина', *ф'іст* 'хвіст', *фоста́ч'* 'тварина з довгим хвостом', *фо́са* 'канава, рів уздовж дороги', *фо́шкати / в'і́фошкати* 'заходити і виходити по кілька разів з і у приміщення', *фали́ти / пофали́ти* 'хвалити / похвалити', *фра́ї̆* 'воля, свобода', *фр'е́зер'* 'перукар', *фриз'е́рн'а* 'перукарня', *фо́л'кати / фо́л'кнути, фол'кот'і́ти (фол'кок'і́ти)* 'кипіти, утворюючи бульки', *фур'е́ти / фу́рнути* 'кидати / кинути', *фурт і водно* 'завжди, постійно', *фу́тро* 1. 'хутро'. 2. 'вікна і двері', *футрува'ти / зафутрува́ти* 'ставити / вставити вікна і двері', *фу́стка* 'хустка', *л'уфт* 'повітря', *л'уфтува́ти / прол'фтува́ти* 'провітрювати / провітрити', *тра́фити* 'потрапити, поцілити', *шуфл'а́да* 'шухляда' тощо.

Західні українські землі тривалий час знаходились під окупацією Польської Республіки у період між Першою і Другою світовими війнами, зокрема й Покуття, тому мешканці цих територій відчували на собі польськомовний вплив. У говірках найбільшу кількість запозичень становлять полонізми або слова з інших мов, що зайшли в українську мову через посередництво польської мови (чеської і словацької): *ал'а́рм* 'тривога', *ал'армовиї̆* 'терміновий, швидкий, негайний', *ал'армо́во* 'терміново, швидко, негайно', *б'ін'ка́рт* 1. 'байстрюк; позашлюбна дитина'. 2. 'курчата, які вилупилися з яєць, що нанесла курка і сама висиділа', *брундзо́виї̆* 'бронзовий, коричневий', *брунзул'е́т, брунзул'е́* 'браслет', *ва́р'ійат, ва́р'йат* 'відчайдушна, неврівноважена людина, яка робить необдумані, інколи ризиковані кроки', *лу́фко, олу́фко* 'олівець', *ве́л'он, ве́л'ін* 'весільне вбрання молодої на голову, фата', *дзиґа́рок, зиґа́рок* 'годинник', *дзи́ґар, дзи́ґар' зи́ґар, зи́ґар'* 'сигарета', *ґвир* 'рушниця', *ґ'е́мба, ґ'а́мба* 'рот', *кс'ондз, кс'онз* 'священик', *пате́л'н'а* 'сковорідка', *кл'о́цки* 'страва з вареного тіста', *кава́лок* 1. 'шматок, кусок, уривок чогось'. 2. 'танець', *поде́лко, пуде́лко* 'коробка, коробочка', *спа́ц'ір, спа́ц'ер* 'прогулянка', *те́н'ґиї̆ те́н'ґії̆* 'товстий, грубий', *та́ниї̆* 'дешевий', *та́но* 'дешево', *мо́цниї̆* 1. 'здоровий'. 2. 'міцний (про напиток)', *цире́та* 'гумовий чи штучний непромокальний матеріал', *опе́цок* 'частина печі', *шпита́л'* 'лікарня' тощо.

Досить звичними є германізми, які прижились у говірках Стецеви і Стецівки в часи Австро-німецької окупації території України військами кайзерівської Німеччини й Австро-Угорської монархії та під час Другої світової війни. Презентуємо найбільш уживані: *братру́ра* 'духовка, маленька металева пічка, вмонтована у грубу (піч)', *васирва́ґа* 'рівень', *га́л'ба* 'скляний кухоль ємністю півлітра', *га́л'ма* 'гальмо', *ґл'анц* 'блиск', *ґл'анцпап'і́р* 'шліфувальний папір', *ґл'анцува́ти / поґл'анцува́ти* 'чистити / почистити до блиску', *ґанц* 'зовсім, цілком', *г'імбл'ува́ти / пог'імбл'ува́ти* 'стругати дерево, обробляти деревину', *гиндл'ува́ти* 'торгувати, перепродувати', *пл'ац* 1. 'місце'. 2. 'частина земельного наділу для будівництва', *у́рл'оп* 'відпустка' (увійшло через польську мову), *цур'і́к* 'команда коневі "назад"', *цур'іка́ти / цур'ікнути* 'давати конем назад', *ц'і́нґир, ц'і́н'ґир, ц'і́н'ґир'* 'стрілка годинника', *шва́ґ'ір, шва́ґ'ер, шваґро́* 'чоловік сестри, брат чоловіка чи дружини', *фе́ртик* 'кінець, досить', *шлус* 'все, кінець, завершення будь-якої дії', *шлус, Пара́ну: по коха́н'у!* 'про розрив відносин', *шту́ркати / шту́ркнути* 'штовхати / штовхнути' та ряд інших.

Є також запозичення з англійської, латинської, французької, білоруської, чеської, ромської, російської, румунської мов, які становлять поодинокі вкраплення у говірках. Подаємо фрагмент словника іншомовної лексики (див. табл.).

Висновок. Вивчення запозичених слів має свою історію в українському мовознавстві. Це перше комплексне виявлення і дослідження чужомовної лексики говірок Стецеви і Стецівки та аналіз адаптації іншомовних лексичних елементів у новому мовному середовищі. Їх відмінності від української літературної мови добре видно з фрагменту лексикону корінних жителів, який ми подали у цій статті.

Аналіз покутських діалектів та зроблені узагальнення відкривають перспективи для нових наукових досліджень, присвячених проблемам граматичного діалектно-літературного та міжмовного контактування, відмінності між ними.

АЛЯРМО́ВО, незм., рідк. (нім. *Alarm*, пол. *alarm* та франц. *alarme* – тривога). Поспішно. *Прийшлоси алярмово виртати ці гроші.*

АЛЯ́РМОМ, незм., рідк. Поспішно. *Алярмом збиралиси, бо ўже ни встигали.*

А́НЦУҐ, -а, ч., заст. (нім. *Anzug* – костюм). Чоловічий костюм. *У таке веримнє шкода вбирати новий анцуґ.*

А́ФИНИ, -ів, мн., бот. (Vaccinium mytrillus), (рум. *afina, afine*; угор. *fekete afonya*; пол. *borowka czarna*; чес. *bozuvka cerna*; болг. *черна боровинка*; нім. *Heidelbeere*). Чорниця, лісові ягоди. *Ікіс гуцул з Вирховини носит афини і продая.*

БА́ДАТИ(СИ)1 / ЗБА́ДАТИ(СИ), ПОБА́ДАТИ(СИ), дієсл., заст., мед. (пол. *badac* – досліджувати; вивчати). Оглядати хворого. *Шос так кашлаю, шо треба піти збадатиси до поліклініки.*

БА́ДАТИ2 / ПОБА́ДАТИ, дієсл. (пол. *badac* – досліджувати; вивчати). Слухати легені. *Дохтарька приїхала на визоў до мами, побадала і дала направлинє до лікарні.*

БАДИ́ЛЄ, -я, с. р., зб. (пол. *badyl* – стебло). Бадилля, сухе стебло. Заг. *Ни було кому сапати, то вісохло на пни, купа бадиля зробилоси.*

БА́КІР, БА́КИР, -а, ч. р., знев. (угор.). Ледар, гультяй, хуліган, розпусник, авантюрист, волоцюга. Заг. *Цей бакір лиш п'я, гуляє та гроші у родичіў забирає.*

БА́ЛІЯ, -ї, ж. р. (пол. *balia* – ванна). Великий таз. *У цій балії можна двох ґітий купати.*

БАНЄ́К, -а, ч. р. (пол. *baniak* – котел; казан; чавун). Мала чи велика посудина для страви, каструля, чугун, котел. Заг. *У поливаному баніку ни добри варити молоко. На вісілє банєк начінки зварили.*

БАНУВА́ТИ / ЗАБАНУВА́ТИ, дієсл. (англ. *benevolent* – сум). 1. Сумувати / засумувати, тужити / затужити, журитися / зажуритися, шкодувати за кимось. Заг. *Ни бануй за неў, бо вона того ни варта.* 2. В'янути, сохнути, зупинятись у рості (про рослину). *Шос мій різдвєник банує, ни цвіте.*

БА́ХУР, -а, ч. р., згруб. (пол. *bachor* – шибеник; хлопчак). Хлопець (зневажливо), хлопчик, підліток, пустун, волоцюга, розпусник. Заг. *Мій бахур лиш на вулици сидит.*

БЕ́БИХИ, -ів, мн., знев. (пол. *bebechy* – нутрощі). Нутрощі. Заг. *Надворі слиско, як упав, то вітбив собі бебихи.*

БЕЗ, БЕДЗ, -у, ч. р., бот. (Syringa vulgaris). (пол. *bez* – бузок). Бузок. *Кругом хати без розрісси, а як цвіте, то запахи такі!*

БЛЮ́СКА, -и, ж. р. (пол. *bluzka* – блузка). 1. Блузка, кофточка. *Бири блюску, бо це твій розмір.* 2. Чоловіча куртка, піджак, гімнастерка. *Накинь блюску на плечі, шос похолодало.*

БРАСЛЄ́Т, -а, ч. р. (рос. *браслет* – браслет). Браслет. *Нащо начіпила десікь браслєків на себи, як та циганка? То одного браслета ни доста, коньчє накіґати на себи усі?*

БРІФТА́ШКА, -и, ж. р. (нім. *Tasche* – сумка). Гаманець, мала шкіряна сумка. *Шо ти всюди ходиш з тоў бріфташкоў?*

БУ́ТЛЯ, -і, ж. р. (пол. *butla* – бутиль). Скляна банка з вузькою горловиною на 4 л і більше. *Маю цего року штири бутли квашиних огіркіў.*

ВА́РІЯ́Т, ВА́Р'ЯТ, -а, ч. р. (пол. *furia* – скаженість, шаленство). Відчайдушна, неврівноважена людина, яка робить необдумані, інколи ризиковані кроки. *Калина втикла з малим з дому, бо Штифан бігає по хакі як варіят.*

ВАСИРВА́ҐА, -и, ж. р. (нім. *Wasserwaage* – рівень). Ватерпас, рівень. *То добрі мулярі, бо скіни ріўні, кожду цеглу піт васирваґу клали.*

ВЕ́ЛІН, ВЕ́ЛЬОН, -а, ч. р. (пол. *welon* – вуаль). Весільне вбрання молодої на голову, фата. *У молодої був довгий вельон.*

ВІНЄ́ТКА, -и, ж. р. (пол. *winietka* – віньєтка). Фотографія великого гурту людей, випускників школи. *Наш клас замовив вінєтки на пам'ітку.*

ВУ́ЙКО, -а, ч. р. (пол. *wuj* – дядько). Старший за віком чоловік; дядько по матері чи батькові. *То по татови ни рідний вуйко.*

ВУ́ЙЦЬО, -я, ч. р. (пол. *wuj* – дядько). Рідний дядько по матері чи батькові. *Вуйцьо Штифан був добрий чоловік, али його жінка допровадила до такого жикя.*

ГЕРБА́ТА, ГОРБА́ТА, -и, ж. р. (пол. *herbata* – чай). Чай. *Завари мині гербату на рано.*

ГИМБЛЮВА́ТИ / ПОГИМБЛЮВА́ТИ, ГІМБЛЮВА́ТИ / ПОГІМБЛЮВА́ТИ, дієсл. (нім. *Hobel* – рубанок). Стругати дерево, обробляти деревину (напр., дошки). *Навезли дошок на будову, то добри погімблювати, закім свіжи.*

ГИ́НДИЛЬ, гиндля, ч. р. (нім. *Handel* – торгівля). Торг, торгівля, вдала справа у торгівлі, бізнес, комерція. *А маїш тобі добрий гиндиль.*

ГО́НОР, -у, ч. р. (лат. *honor* – честь). Перебільшене почуття власної гідності, зарозумілість, пиха. *Нима гіршого, ніш з Івана пана, гонору бірши, ніш самої людини.*

ДА́НИЦ, данцу, ч. р. (пол. *dansing* – дансинг, танці; англійське *dancing* –танці, танцювальний). 1. Танець. *Ни вітказуй хлопциви даниц, бо даниц, то ни рік*. 2. заст. Танці на вулиці (забава), де грала жива музика. *Баба пригадуї колишні данці на толоци.*

ДЗИҐА́РОК, ЗИҐА́РОК, -а, ч. р. (пол. *zegarek* – годинник наручний, кишеньковий). Годинник. *Я подарую тобі дзиґарок.*

ДЗЬОБ, -а, ч. р. (пол. *dziob* – дзьоб). Клюв. *Восини ворони у дзьобі горіхи носє.*

ДЗЬО́БАТИ(СИ) / ДЗЬО́БНУТИ(СИ), ВІ́ДЗЬОБАТИ, дієсл. (пол. *dziobac; dziobnac* – клювати). 1. Клювати / клюнути. *Куріта чисто відзьобали муку.* 2. Колоти(ся) / вколоти(ся), кольнути(ся). *Дивиси як ти дзобнуласи до ружі.*

ДО́СТА, незм. (ром. *Dosta* – досить). Досить, достатньо. *Доста уже співати, поўна голова.*

ЗІЦ, -а, ч. р. (нім. *sitzen* – сидіти). Сидіння в машині тощо. *Сідай коло мени на зіц, помістимси обидвоє.*

ЗУ́ПА, -и, ж. р. (пол. *zupa* – суп). Суп. *Звари мині, мамо, щя таку зупу як ти варила того тижня.*

КОБІ́ТА, -и, ж. р., рідк. (пол. *kobieta* – жінка). Дівчина, жінка. *Дивиси іка файна кобіта пішла!*
КОЛЄ́ҐА, -і, ч. р. (пол. *kolega* – колега). Друг, товариш з навчання, роботи *Ми з жінкоў запросили мого колеґу в гоські.*
КОЛІЖА́НКА, -и, ж. р. (пол. *kolega, kolezanka* – колега, подруга). Колега, подруга з навчання, роботи. *Ми с коліжанкоў пішли на каву.*
КОНТЕ́ТНИЙ, -а, -е, -і. (франц. *content* – задоволений). Задоволений. *Слаўко Маріїн прийшов додому контетний.*
КРАВА́ТКА, -и, ж. р. (пол. *krawat* – краватка, галстук). Галстук. *Систра вішила таку файну нову краватку!*
КРЕ́ДИНЕЦ, КРЕ́ДИНС, КРЕ́ДИНЦ, -а, ч. р., заст. (пол. *kredens* – буфет (шафа)). Кухонна шафа, сервант, буфет, шафа для посуду. *У крединц віставили найкращі стакани на видному місци.*
КРИ́ЖІ, тільки мн. (пол. *krzyźe* – крижі, поперек). Поперек, поясниця. *Пирив'їзалам крижі, бо так болє, шо ні розігнутиси, ні зігнутиси ни годна.*
КУ́ФИР, куфра, ч. р. (нім. *Koffer* – валіза). Скриня; дерев’яна скриня з випуклою кришкою для одягу. *У бабинім куфрі я найшла даўни убранє.*
НАБА́КІР, незм. (пол. *bakier*). Набекрень. Носити головний убір на бік. *Наш Іван убраў кашкіт набакір і пішоў на ґіўки. Убрав шшєпку на бакір і ходи, як фраїр.*
РОСЧЬО́СКА, -и, ж. р. (рос. *расческа* – гребінець) Гребінь. *Купи мині, мамо, нову росчьоску.*
СПА́ЦЄР, СПА́ЦІР, -а, ч. р. (нім. *spazieren* – гуляти, прогулюватись, пол. *spacer* – прогулянка). Прогулянка. *Іду трохі на спацір. Шо буду лиш у хакі сиґіти.*
СПАЦІРУВА́ТИ / ПОСПАЦІРУВА́ТИ, дієсл. (нім. *spazięren* – гуляти, прогулюватись, пол. *spacerować*). Прогулюватися / прогулятися. *Мій син люби спаціруватu. Йму всіодно куда, лиш би йти.*
ФУ́РІЯ, -ії, ж. р. (пол. *furia* – скаженість, шаленство). Божевільна, непередбачувана, буйна, шалена людина. *Ца фурія носиси по хакі уже годину, гоґі угомонити.*
ЦВИК, -а, ч. р. **ЦВИ́КІ**, мн. (біл. *цвек*). Цвях, цвяхи. *Купи бірших і менших цвиків, аби ни йти два рази. Треба забити дошку, бо відорваласи.*
ЧУ́ПИР, чупру, ч. р. (пол. *cypel* – мис). Чуприна. *То хто колис виґіў аби хлопиц ходиў з доўгим чупром. Родичі були би повімикали с корінєм.*
ША́ЛІК, ША́ЛЯ, -а, ч. р. (нім. *Scharpe* – шарф, *Schal* – шаль). Шарф. *Ни забудь свій шалік. Він у шафі. Мої друзі купили мамі з татом по шалі на День нарожинє.*
ША́НИЦ, -а, ч. р. (нім. *Schanze* – окіп, земляне укріплення). 1. Канал, штучно створений рукав для відведення води з певною метою. *Вікопай малий шаниц, аби вода стікала з городу*. 2. Рів з насипом край поля для обмеження заїзду на нього. *Тракторі копают шанці навкуг колгоспного поля, бо люди машинами заїхают і крадут городину*. 3. Продовгувата канава різного розміру по краях дороги. *Дощі позабивали шанці коло дороги. Мус прокопати трохі, би вода мала куда стікати*. 4. Продовгувата канава, заросла рослинністю, де косять траву чи випасають птицю. *Ґіти, попасіт трохі гуси у шанци. Дивіцци, шоб на дорогу ни йшли.*
ШВА́ҐІР, ШВА́ҐЄР, ШВАҐРО́, -а, ч. р. (нім. *Schwieger* – батьки чоловіка чи жінки).Чоловік сестри, брат чоловіка чи дружини. *Мільо хокь ни вжинивси зо мноў, али по привицці називаї чоловіка систри шваґром.*
ШЛЮС, -у, ч. р. (нім. *Schlus, Schlusse* – кінець, закінчення). Все, кінець, завершення будь-якої дії. *Доробимо цю роботу і шлюс.*
ШМЕЛЬЦ, -у, ч. р. (нім. *Schmutz* – грязь). Що-небудь дрібного розміру. *Треба було купити біршої тульки, а ни цего шмельцу. Най буди дорощи, али є шо їсти.*
ШУФЛЯ́ДА, -и, ж. р. (біл. *шуфляда, шухляда*). Шухляда. *Твої таблєтки віт серца поклала у шуфляду.*

Список літератури:

1. Астаф'єва М. М., Воронич Г. В. Словник гуцульських говірок Річки та Яворова: у 4-х книгах. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2014. 516 с.
2. Гвоздяк О. Інтеграція побутової лексики в українсько-німецько-угорських міжговіркових контактах (Мукачівщина). *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства.* 2009. Вип. 13. С. 42–44.
3. Гриценко С. П. Історія дослідження українського лексикону XVI–XVII ст. *Studia Linguistica.* 2014. Вип. 8. С. 325–349.
4. Закревська Я. В. Покутсько-буковинський говір. Українська мова : енциклопедія / ред. В. М. Русанівський [та ін.]. Київ : Українська енциклопедія, 2000.
5. Кочерган М. П. Німецькі лексичні запозичення в південно-західних говорах української мови. *Мовознавство.* 1997. № 1. С. 19–24.
6. Лесюк М. П. Мовний світ сучасного гуцульського села (Ковалівка Коломийського району). Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2008. 328 с.
7. Личук С. В. Словник народних географічних назв Івано-Франківщини. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2018. 312 с.
8. Лопушанський В. М., Пиц Т. Б. Німецькомовні лексичні запозичення у південно-західних говорах України : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. Дрогобич : Посвіт, 2011. 122 с.
9. Павчак С. В. Словник покутського говору, чч. I-IV (А-Д, 1 046 слів). альм. «Ямгорів», Городенка, 2014, 2016, 2017, 2018, чч. 24–25, 27–29. С. 205–223, 242–279, 269–284, 169–202.
10. Пиц Т. Б. До історії дослідження німецьких запозичених слів в українській мові. *Українська мова.* 2013. № 2. С. 84–99.
11. Прасол О. М. Історія дослідження явища запозичення в українському мовознавстві: проблемні питання. *Лінгвістичні дослідження.* 2014. Вип. 37. С. 42–49.
12. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. Київ, 1985. 776 с.
13. Lychuk S. Theoretical and methodological principles of the research of national geographical lexis by Slavic and Ukrainian linguists (based on Ivano-Frankivsk Region, Ukraine). Acta onomastica LXI/1. 2020. P. 136–152.

References:

1. Astafieva M. M., Voronych G. V. (2014) Slovnyk Hutsulskyh hovirok Richky ta Yavorova: u 4-h knygah [Dictionary of Hutsul dialects of the River and Yavorov: in 4 books]. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 516 p. (in Ukrainian)
2. Hvozdiak O. (2009) Integratsia pobutovoi leksyky v ukrainsko-nimetsko-uhorskykh mizhhovirkovykh kontaktah (Mukachivshchyna) [Integration of domestic vocabulary into Ukrainian-German-Hungarian inter-agency contacts (Mukachevo)]. *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva* [Modern problems of linguistics and literary studies], 13, 42–44. (in Ukrainian)
3. Hrytsenko S. P. (2014) Istoria doslidzhennia ukrainskoho leksykonu XVI–XVII st. [History of the study of the Ukrainian lexicon of the XVI-XVII centuries]. *Studia Linguistica,* 8, 325–349. (in Ukrainian)
4. Zakrevska Ya. V. (2000) Pokutsko-bukovynskyi hovir. Ukrainska mova: entsyklopedia / red. V. M. Rusanivskyi [ta in.] [Pokutsko-Bukovynian dialect. Ukrainian language: encyclopedia]. Kyiv: Ukrainska entsyklopedia. (in Ukrainian)
5. Kocherhan M. P. (1997) Nimetski leksychni zapozychennia v pivdenno zakhidnykh hovorakh ukrainskoi movy [German lexical borrowing in the southwestern languages of the Ukrainian language]. *Movoznnavstvo* [Linguistics], 1, 19–24. (in Ukrainian)
6. Lesiuk M. P. (2008) Movnyi svit suchasnoho hutsulskoho sela (Kovalivka Kolomyiskoho rajonu) [The language world of the modern Hutsul village (Kovalivka, Kolomyia district)]. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria, 328 p. (in Ukrainian)
7. Lychuk S. V. (2018) Slovnyk narodnyh geografichnyh nazv Ivano-Frankivshchyny [Dictionary of folk geographical names of Ivano-Frankivsk region]. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 312 p. (in Ukrainian)
8. Lopushanskyi V. M., Pyts, T. B. (2011) Nimetskomovni leksychni zapozychennia u pivdenno-zakhidnykh hovorakh Ukrainy [German-speaking lexical borrowings in southwestern Ukraine]: navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. Drohobych: Posvit. (in Ukrainian)
9. Pavchak S. V. (2014, 2016, 2017, 2018) Slovnyk pokutskoho hovoru, chch. I-IV. alm. [Dictionary of the Pokut dialect]. «Yamhoriv», Gorodenka, chch. 24–25, 27–29, pp. 205–223, 242–279, 269–284, 169–202.
10. Pyts T. B. (2013) Do istorii doslidzhennia nimetskykh zapozychenykh sliv v ukrainskii movi [To the history of the study of German borrowed words in the Ukrainian language]. *Ukrainska mova* [Ukrainian language], 2, 84–99. (in Ukrainian)
11. Prasol O. M. (2014) Istoria doslidzhennia yavyshcha zapozychennia v ukrainskomy movoznavstvi: problemni pytannia [History of research on the phenomenon of borrowing in Ukrainian linguistics: problematic issues]. *Linhvistychni doslidzhennia* [Linguistic research], 37, 42–49. (in Ukrainian)
12. Melnychuka O. S. (Ed.) (1985) Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Kyiv. (in Ukrainian)
13. Lychuk S. (2020) Theoretical and methodological principles of the research of national geographical lexis by Slavic and Ukrainian linguists (based on Ivano-Frankivsk Region, Ukraine). Acta onomastica LXI/1, pp. 136–152.